

NaturErhvervstyrelsen

Center for Planter & Landbrugslov

Den 26. juli 2016 – rev. 27. september 2016

Sagsnr.: 11-3041-000004

JSH/ENO/

Referat af 24. møde i Udvalget for Planter og Plantesundhed Onsdag den 22. juni 2016

Mødet blev holdt hos NaturErhvervstyrelsen.

Deltagere: Henriette Giese, Aalborg Universitet (Formand)
Hans M. Hedegaard, Dansk Skovforening (Næstformand)
Lise Nistrup Jørgensen, Aarhus Universitet
Annie Enkegaard, Aarhus Universitet
David Collinge, Københavns Universitet
Iben M. Thomsen, Københavns Universitet
Hans Peter Ravn, Københavns Universitet
Ghita Cordsen Nielsen, SEGES, Planter & Miljø
Anne Fabricius, Dansk Gartneri
Bent Leonhard, Dansk Gartneri, Gartnerirådgivningen
Søren Thorndal Jørgensen, Landbrug & Fødevarer
Per Boisen Andersen, Danske Havecentre
Ednar Wulff, Fødevarestyrelsen
Kristine Riskær, NaturErhvervstyrelsen
Ebbe Nordbo, NaturErhvervstyrelsen
Jørgen Søgaard Hansen, NaturErhvervstyrelsen

Afbud fra: Mogens Nicolaisen, Aarhus Universitet

Henriette Giese bød velkommen, i sin egenskab af nyudnævnt formand for Udvalget.

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

2. Orientering fra formanden og sekretariatet

a) *Orientering om NaturErhvervstyrelsen organisation.* NaturErhvervstyrelsen orienterede om de seneste organisatoriske ændringer i styrelsen, som betyder, at planteenheden bliver en del af EU- og Landbrugsområdet.

b) *Forventningsafstemning/orientering i forhold til plantesundhedsenhedens kommende opdeling (Augustenborg/København) og dermed tænkelige faglige og driftsmæssige*

udfordringer. NaturErhvervstyrelsen orienterede om den fremtidige opgavefordeling mellem styrelsens nye enhed i Augustenborg og den eksisterende enhed i København samt de udfordringer, organiseringen indeholder.

Derudover orienterede styrelsen om det netop igangsatte arbejde med at lave nye aftaler mellem det fusionerede miljø- og fødevarerministerium og universiteterne om den forskningsbaserede myndighedsbetjening. Der bliver tre hovedaftaler (Københavns Universitet, Aarhus Universitet samt Danmarks Tekniske Universitet) med en række faglige underaftaler, hvor behovene fra alle styrelser under det nye ministerie samles. Praksis for aftalegrundlag og –styring har hidtil foregået meget forskelligt på de forskellige områder, og ønskes ensrettet mere med de nye aftaler.

Udviklingen betyder konkret, at plante- og plantesundhedsområdet får adgang til at rekvirere myndighedsbetjening fra både Aarhus og Københavns universiteter.

Udvalget drøftede fordele og ulemper ved forskellige modeller for aftalestyring, herunder udfordringerne for universiteterne med betjening af særligt de pludseligt opståede bestillinger. NaturErhvervstyrelsens Planeenhed har værdsat at AU/Flakkebjerg gennem årene har kunnet levere værdifulde svar på meget konkrete bestillinger.

NaturErhvervstyrelsen oplyste, at drøftelserne om hvordan de nye aftaler skal styres og finansieres finder sted centralt i ministeriet.

Bent Leonhard frygtede, at betjeningen på gartneri- og havebrugsområdet kan svækkes i takt med at centrale eksperter går på pension. Der er behov for fokus på fagområdet og at viden bygges op, så emner på brancheområdet fortsat kan betjenes.

Formanden konkluderede, at den forskningsbaserede myndighedsbetjening er meget vigtig og at Udvalget bør følge emnet og bevare emnet på dagsorden for kommende møder. Det konkluderedes også, at forskningsbaseret viden på gartneri- og havebrugsområdet bør have særlig bevågenhed med henblik på at bevare et universitetsberedskab til myndighedsbetjening.

3. Opfølgning siden udvalgets 23. møde

a) *Eksporten til Rusland og USA*. NaturErhvervstyrelsen orienterede om, at eksportudfordringer til Rusland er uændrede, idet der fortsat er et russisk importstop for fødevarer fra EU. Senest har de russiske myndigheder gjort EU opmærksom på store mængder frugt og grønt, som sendes til Rusland som reeksport fra ikke-EU lande. Rusland betvivler tilsyneladende korrektheden af oprindelsesangivelserne på produkterne, som de oplyser går ind til Rusland fra EU via Hviderusland. Der afholdes et møde mellem russiske og EU repræsentanter ultimo juni i Haag.

I forhold til USA oplyste NaturErhvervstyrelsen, at processen om risikoanalyser og efterfølgende forslag til USA importlovgivning forløber planmæssigt. I forhold til danske *Campanula* potteplanter afventes fortsat, at USA offentliggør lovgivning, som muliggør initiering af en myndighedsaftale med APHIS om eksport af danske potteplanter. EU/Danmarks pres for en løsning opretholdes. Det samme er tilfældet for eksportbarrieren for dansk formeringsmateriale af *Hibiscus* til USA.

Derudover orienterede NaturErhvervstyrelsen om, at et påtænkt initiativ om dannelse af et uformelt gartneri-eksportforum, som Udvalget tidligere er blevet orienteret om, er annulleret. Begrundelsen er, at styrelsen fra branchekontakter har fået belyst, at dannelsen af et eksportforum

ikke synes at være det, der skal til aktuelt i forhold til at løse udfordringer for gartneribrugets afsætningsforhold.

Bent Leonhard var enig i begrundelserne og fandt det vigtigt, at man på trods af annulleringen vil have mulighed for at vende eksportfremme-emner i Udvalget i fremtiden.

NaturErhvervstyrelsen søgte genetablering af adgang til centrale kontaktpunkter i de forskellige brancher, som har interesse i eksport af planter og planteprodukter, således at der er et hurtigt agerende netværk til brug for at støtte NaturErhvervstyrelsen med prioriteringer i situationer, hvor især Europakommissionen efterspørger input til samhandelsforhandlinger med eksportmarkeder.

Formanden konkluderede, at eksportfremme-emner kommer på dagsordenen for Udvalgets næste møder.

4. Aktuelle sager på internationalt plan på plante- og plantesundhedsområdet

a) *Opdatering om EUPHRESKO*. Annie Enkegaard gav en status for forskningsemner i EUPHRESKO regi, herunder processen med prioriteringer for næste år. Udvalget har tidligere set og haft muligheder for at levere ønsker til en prioriteringsliste.

NaturErhvervstyrelsen orienterede om sine bestræbelser for at skaffe medfinansiering til dansk deltagelse i et af EUPHRESKO forskningsprojekterne ("Building capability for frontline national inspectorates"). Bestræbelserne bar desværre ikke frugt. Projekter er nu igangsat under irsk projektledelse.

Hans Peter Ravn orienterede om, at Københavns Universitet var interesserede i at deltage i projekt om *Agrilus* pragtbiller, men at man ikke var lykkedes med at finde den fornødne finansiering. Til gengæld er det lykkedes at deltage i 2 år i projektet om "sentinel trees"/sentinel network.

b) *EPPO projekt for EU om regulerede, ikke-karantæneskadegørere ("RNQP")*.

NaturErhvervstyrelsen orienterede om baggrund for og indhold af det igangværende projekt i EPPO regi om vurdering og kategorisering (inkl. tolerancer) af planteskadegørere, som kan anbefales reguleret i ny EU lovgivning som "regulerede ikke-karantæneskadegørere"(RNQP). Opgaven er afgrænset til vurdering af de "kvalitetsforringende skadegørere", der p.t. er nævnt i EU markedsdirektiverne samt de EU karantæneskadegørere, som p.t. er listet i plantesundhedsdirektivets bilag II A II. En regulering som RNQP vil kun omfatte forekomst på planter til plantning (=non-territorial) og vil også regulere import af planter til plantning.

NaturErhvervstyrelsen fremhævede, at EPPO snart vil rundsende et spørgeskema til landene for vurderinger af bl.a. værdien af produktionen på brancheproduktområder. Formålet vil være at fravælge nogle skadegørere, som kun har betydning for et meget lille produktionsområde. Prydplanteområdet vil kun blive tillagt betydning, hvis det har en betydelig afsætningsmæssig værdi i landene. Styrelsen får derfor behov for input fra de danske brancheområder, som inkluderer planter til plantning (inkl. frø og læggekartofler).

Bent Leonhard bemærkede, at med det fokus og de ansvarsplaceringer, der lægges op til med den nye kommende EU plantesundhedsforordning, bør regulering af kvalitetsforringende

planteskadegørere (RNQPr) ikke længere tillægges stor betydning. Planteskolesektoren har længe ønsket lempelser på dén front. Styrelsen bemærkede, at beslutningen om hvorvidt man ønsker at regulere en vidt udbredte skadegører som RNQP i høj grad afhænger af branchemæssig cost/benefit analyse som tager højde for, at importkrav ikke må være strengere end kravene til den hjemlige produktion (ikke-diskriminations-princippet i IPPC/SPS).

NaturErhvervstyrelsen oplyste, at foruden dialogen i dette Udvalg vil brancherne også blive konsulteret på EU niveau via de europæiske branche-paraplyorganisationer. En oversigt over disse høringspartnere, som også vil modtage spørgeskemaet, blev runddelt.

c) Xylella fastidiosa, situationen i forhold til hasteforanstaltninger i EU.

NaturErhvervstyrelsen orienterede om situationen. Denne planteskadegører og udbruddene i EU har allerhøjeste bevågenhed. Seneste ændring af EU hasteforanstaltningerne har indeholdt en betydelig udvidelse af listen over plantepaspligtige arter. Styrelsen nævnte også EU-domstolens nylige dom, som gav Kommissionen medhold mod Italien og dermed bekræftede, at Europakommissionen er i sin gode ret til at kræve, at medlemsstaterne skal fjerne planter, der vil kunne angribes af *Xylella fastidiosa* bakterien, også selvom planterne ikke viser symptomer (en problemstilling i forhold til angrebne zoner).

Ednar Wulff oplyste, at EPPO er i færd med at opdatere den diagnostiske protokol for *Xylella fastidiosa*. Styrelsen oplyste at EPPO's inspektionsprotokoller forventes vedtaget i september.

5. De nye EU forordninger om plantesundhed og offentlig kontrol

- a) Orientering om afslutningen af forhandlingerne om en kommende EU forordning om beskyttelsesforanstaltninger mod planteskadegørere og om en revideret kontrolforordning samt om løsningen for væsentlige emner fra forhandlingerne, ved NaturErhvervstyrelsen*
- b) Nye elementer i forhold til erhvervet*

NaturErhvervstyrelsen orienterede om forhandlingernes nylige afslutning og de resterende formelle udeståender, indtil en ny plantesundhedsforordning kan træde i kraft (20. dage efter publiceringen), forventet december 2016. Senest tre år herefter skal forordningen være bragt i anvendelse i medlemsstaterne.

Der var også netop opnået politisk enighed om en ny, revideret kontrolforordning, som forventes at kunne publiceres i første halvår 2017.

I et udsendt bilag var der redegjort nærmere for indholdet og processen for såvel den nye plantesundhedsforordning som en revideret kontrolforordning. I bilaget redegøres der blandt andet for de væsentligste ændringer for erhvervet, som NaturErhvervstyrelsen vurderer det. Styrelsen opfordrede brancherne til at inddrage baglandene og kvalificere, om man er enig i vurderingerne af de væsentlige emner for erhvervet.

c) Introduktion og drøftelse af en implementeringsplan for ny EU plantesundheds- og kontrolforordning, herunder prioriteringer i forhold til det kommende arbejde med at forhandle og vedtage gennemførselsbestemmelser

NaturErhvervstyrelsen ønsker at inddrage følgegruppe/-r fra Udvalget i den kommende 3-årige implementeringsfase for den nye EU lovgivning. I denne periode, skal Kommissionen fastsætte en række gennemførselsbestemmelser, som er afgørende for funktionen af de to nye basisforordninger.

Styrelsen uddelte en oversigt med skitseret tidsplan og dansk prioriteringsoplæg for serien af forhandlinger i EU-arbejdsgrupper af kommende gennemførselsbestemmelser. Udvalget blev bedt om at vurdere og kommentere, om det er de rette ting, der er markeret i oversigten som emneområder, Danmark har en særlig interesse i at få indflydelse på.

Udvalget havde ingen konkrete tilbagemeldinger, men vurderede, at der er behov for dels en følgegruppe med et strategisk sigte (fremtidens plantesundhedsmyndighed/de centrale udfordringer med omlægningen de kommende år/citizen science/partnerskaber/risikobaseret kontrol mv.), dels fora til drøftelser af mere praktiske anliggender. Sidstnævnte kan for nogle emners vedkommende finde sted i de eksisterende permanente arbejdsgrupper om gartneri- og planteskoleplanter henholdsvis kartofler. Således aftaltes det, at plantepaslayout drøftes i arbejdsgruppen for gartneri- og planteskoleplanter på et snarligt møde.

Formanden konkluderede, at emnet kommer på igen til næste udvalgmøde, med henblik på at se på, hvad Udvalgt kan bidrage med i forhold til udviklingen af myndigheden og implementeringer, herunder via følgegruppedannelse.

d) De kommende års behov for at understøtte kompetenceopbygning om plante-skadegørere hos de professionelle operatører.

Bent Leonhard vurderede, at der kan være behov for kompetenceopbygning hos operatører, herunder til egne tilsyn af produktionen. Gartnerirådgivningen vil være interesseret i at bidrage med efteruddannelse. Der vurderes behov for en konkretisering af, hvad der er det nødvendige vidensniveau for at overholde de kommende nye krav. Derudfra kan der sammensættes passende kursuspakker.

Iben Thomsen så behov for, at myndigheden specificerer minimumskravene til kompetencer. Efteruddannelse og information kunne også tilknyttes arrangementer som messer og seminarer mv. hvor man møder operatørerne.

Per Boisen Andersen fremhævede, at indsatser bør være omkostningsneutrale og at man kan gøre brug af eksisterende kompetenceudviklingsfonde (AMU og GLA) i erhvervet.

Ghita Cordsen Nielsen anbefalede, at man forsøger at holde det enkelt og ikke "skyder gråspurve med kanoner". Efteruddannelsen kunne tilknyttes aktiviteter som sprøjtekurserne og bør lægges i rådgivningsregi, ikke universitetsregi.

6. Det danske plantesundhedsberedskab

a) *Orientering om den generelle beredskabsplan for håndtering af planteskadegører-udbrud, ved NaturErhvervstyrelsen*

NaturErhvervstyrelsen præsenterede indholdet og sigtet med den vedtagne beredskabsplan. Planen er opbygget med beskrivelse af faser, opgaver og ansvarsfordeling i et ret omfattende dokument. Detaljeringsgraden stiger hen igennem dokumentet, hvilket gør det anvendeligt som opslagsværk. Planen er en intern vedtægt og kagebog for styrelsens egne ansatte og de nærmeste samarbejdspartnere i udbrudssituationen, dvs. Diagnostisk Laboratorium og forskere. Styrelsen vil involvere Udvalget ved alle udbrud hvor beredskabsplanen aktiveres.

Udvalget tilkendegav, at det er godt at have et samlet værk og at det vurderes dækkende for beredskabssituationer på plantesundhedsområdet.

b) *Drøftelse af indkomne kommentarer fra Udvalget til: Udkast til Annex til beredskabsplan, specifikt om fyrrevednematode*

NaturErhvervstyrelsen henviste til det udsendte udkast til udvalgshøring. Styrelsen forklarede, at dette udkast var blevet produceret alene af styrelsen, dels fordi Annexet er det første af sin art, dels fordi risikovurderinger for Danmark og de konkrete tiltag ved udbrud i høj grad har kunnet plukkes fra hhv. nabolandenes redegørelser og EU's ret detaljerede lovgivning. For de kommende Annexer (*Xylella*, *Anoplophora* etc.) ønsker styrelsen i højere grad at involvere forskere og brancherepræsentanter.

Udvalget tilsluttede sig grundlæggende udkastet. Faglige specifikke kommentarer til PWN fremsendes efter mødet.

7. Overvågningen for planteskadegørere

a) *Orientering om*

- *Resultater af overvågningen i 2015*
- *Programmet for 2016*
- *Ansøgning om EU medfinansiering af program for 2017-18.*

NaturErhvervstyrelsen havde udsendt mødebilag forud for mødet. Dette anså Udvalget som dækkende orientering om overvågningsprogrammerne.

b) *Skærpet overvågning for Epitrix (kartofler fra det spanske fastland).*

NaturErhvervstyrelsen orienterede om styrelsens aktuelle ekstra overvågningsfokus på nye kartofler fra det spanske fastland, grundet frygt for forekomst af *Epitrix* biller. Der er gennemført overvågning i detailbutikker og hos sorterecentraler. Der er endnu ikke fundet *Epitrix* larver i kartoflerne, men et enkelt eksempel på klare symptomer i en forsendelse fra et ikke-demarkeret areal i Spanien.

8. Kartofler. Aktuelle emner

a) Større emner fra arbejdsgruppen for Kartofler

NaturErhvervstyrelsen orienterede kort om at de største emner på det seneste har været

- Dansk implementering af EU kartoffeldirektivændringer
- Lancering af en vejledning til branchen om reglerne jf. bekendtgørelsen om kartofler
- Kartoffelbroksituationen.

b) Status og fremdrift for arbejdet i UFPP arbejdsgruppen om kartoffelbrok

NaturErhvervstyrelsen sammenfattede, at der har været afholdt 4 møder i kartoffelbrok-arbejdsgruppen i alt, hvor man har håndteret de principielle aspekter om myndighedshåndteringen af udbruddet af kartoffelbrok. Der er ikke planlagt flere møder i arbejdsgruppen.

Udvalget tilkendegav enighed i at arbejdsgruppen for tiden er i dvale, men opretholdes en periode endnu.

c) Status for håndteringen af udbrud af kartoffelbrok i Danmark.

NaturErhvervstyrelsen oplyste, at der ikke er konstateret flere udbrudssteder end de tre allerede kendte. Undersøgelserne i kartoffelmarker (dog ikke i marker, hvor der anvendes brokresistente sorter) i de afgrænsede zoner omkring udbrud fortsætter i 2016. En vis indsats forudses også for 2017. Denne er dog endnu ikke planlagt.

Ednar Wulff forklarede, at patotypebestemmelserne stadig ikke er helt afsluttede. Laboratoriet og styrelsen har dog konkluderet, at alle hidtidige funder af patotyper under ”patotypegruppe 18”, herunder patotype 8.

Styrelsen har anmodet Aarhus Universitet om at udrede og følge europæiske arbejder med at identificere og beskrive brokresistensen mod forskellige patotyper.

9. Skovtræer og træ. Aktuelle emner

Status på opfølgninger på anbefalinger fra tidligere møde med Skovrådet om fokus på skadegørertrusler for skovene, herunder styrkelse af myndighedssamarbejdet om plantesundhedsemner.

NaturErhvervstyrelsen forklarede, at hensigten fortsat er at skabe løbende kontakt med Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand og Naturforvaltning om styrket myndighedssamarbejde. Mødeaktiviteten har været stillet i bero i en periode som konsekvens af ministeriesammenlægning og andre omorganiseringer.

Hans Hedegaard opfordrede til at køre videre med arbejdet med beredskabsplanen. Det udgør en god opfølgning på bekymringerne for skovens sundhed (planteskadegørere på træer).

Iben Thomsen orienterede om at de personer, som gennemfører skovovervågningsprogrammet, er blevet trænet i at se efter planteskadegørere. Indledningsvis som del af piloten i 2015, hvor overvågning for tre billearter indgik efter aftale med NaturErhvervstyrelsen.

Hans Peter Ravn gentog advarslen om, at der er stor fare for spredning af *Agrilus planipennis*, askepragtbillen, fra Rusland mod øst til EU. Faren skyldes blandt andet, at der tilsyneladende transporteres asketræ fra angrebne områder i Rusland til blandt andet Kaliningrad, hvorfra naturlig spredning er mulig til asketræer i EU. Det formodes ikke muligt for de litauiske plantesundhedsmyndigheder at kontrollere dette og hindre evt. spredning af billen. Hans Peter Ravn gentog at EU plantesundhedsmyndighederne bør have øget fokus på denne spredningsvej. Svækkede træer efter asketoptørreangreb udgør en oplagt sprednings- og opformeringsvej i EU for billen.

10. Væksthus- og planteskoleplanter samt frugtavl. Aktuelle emner

a) Kommende gebyrstruktur for tilsyn. Finansieringen af kontrollen i lyset af dels den kommende mere risikobaserede kontrol jævnfør den kommende EU kontrolforordning, dels faldende antal registrerede virksomheder til kontrollen.

NaturErhvervstyrelsen skitserede, at der med den nye plantesundhedsforordning kommer ændringer i kravene til registrering af operatører. Registreringskravene vil fokusere på business-to-business operatører og -markedsføring. NaturErhvervstyrelsen er endnu ikke færdig med at beregne konsekvenser af omlægningerne. Det er styrelsens vurdering, at omlægningerne vil give økonomiske udfordringer for de gebyrfinansierede områder og at kommende gebyrstrukturer bør tage højde for den nye kommende virkelighed.

Per Boisen Andersen mindede om, at der er en gråzone, som skal afklares, eksemplificeret i spørgsmålene: skal kirkegårde, som indkøber planter til pasning af gravsteder, registreres? Skal anlægsgartnere i situationer, hvor de udfører samme type opgave, registreres?. Skal havecentre, der leverer til anlægsgartnere, registreres?

Anne Fabricius fremhævede, at avlskontrolgebyrerne udgør en væsentlig omkostning for gartnerne og det kan frygtes, at det kan blive endnu dyrere på grund af udviklingen mod færre og færre registrerede virksomheder. Avlskontrolordningen kan efterhånden bliver så lille, at den burde statsfinansieres. Dansk Gartneri deltager gerne i en dialog med NaturErhvervstyrelsen om udfordringerne i forhold til fremtidens finansiering af plantesundhedskontrollen.

b) Drosophila suzukii fluen. Status for forekomst i Danmark og i forhold til de problemer, den forårsager.

Anne Fabricius orienterede om situationen. Fluen bliver et større og større problem for avlerne og bekæmpelse er svær. Der kan optræde larver i frugten, hvilket kan give forbrugerreaktioner.

Bent Leonhard supplerede, at regulering ikke synes at være en mulighed, da fluen efterhånden er vidt udbredt.

Lise Nistrup Jørgensen nævnte, at der er projekter i gang i rådgivningstjeneste-regi om håndtering af fluen.

NaturErhvervstyrelsen forklarede, at hvis man skulle forestille sig *Drosophila suzukii* reguleret med den ret omfattende EU udbredelse, skulle det være i form af en rent dansk regulering, hvor man reagerer på forekomster af fluen i Danmark, uden at det frie indre marked påvirkes.

11. Landbrugsafgrøder. Aktuelle emner

Ingen emner denne gang.

12. Eventuelt, herunder fastsættelse af tidspunkt og sted for næste møde

Det aftaltes, at NaturErhvervstyrelsen sammen med formanden ser på muligheder for tid og sted for næste møde og sender en mødekalender rundt, med henblik på fastsættelse af næste møde.